Puudega laste emad käivitasid uutmoodi taksoteenuse

Spektrihäirega inimesed vajavad arusaadavat suhte-õpetust

„Jõulutunnel“ kogub annetusi haruldaste haigustega lastele

Viimsi Raamatukogu
A 0 0 5 4 9 8

DETSEMBER 2018

PUUETEPUNKTID

SÕLTUMATU AJAKIRI, MIS VÕITLEB ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ÕIGUSTE EEST

KÕIK EESTI PUUETEGA INIMESED, NENDE LÄHEDASED JA NENDEGA TEGELEVAD SPETSIALISTID – ÜHINEGE!

Nr 73

Aldo Luud

Ajutiselt puudega: kogemus, mis paneb mõistma

„Jõulutunneli“ elujõud

„Jõulutunnel“ läheb tänavu eetrisse juba 18. korda. Aastatega on kogutud tervise- ja sotsiaalprobleemidega inimeste abistamiseks miljoneid eurosid. On väga hea tunne teada, et olin aastaid tagasi see, kes „Jõulutunneli“ Eesti Televisioonis käivitas. Rõõmustan, et ettevõtmine jäi püsima ja tal jätkub siiani elujõudu.

Mõtte midagi sellist Eestis teleekraanile tuua sain Hollandis televisioonialasel täienduskoolitusel olles. Koolituse raames külastasime Suurbritannia rahvuslikku ringhäälingut, kus parasjagu läks BBC stuudiotest eetrisse 24 tundi kestnud „Children in Need“ („Abivajavate laste heaks“) kampaania. Oli jõuludeeelne aeg ja vaatepilt oli muljet avaldav: lisaks mitmest stuudiost toimuvale teleülekandele töötasid eraldi saalides sajad ja sajad telefoniagendid, kes helistasid inimestele, et paluda neilt annetusi. See õhustik nakatas. Mõtlesingi, et esimesel võimalusel pakun sarnase mõtte välja Eestis.

Läks siiski mitu aastat enne, kui asi teoks sai. Olin oma meeskonnaga ETV haridustoimetuses käivitanud saatesarja „Tunnel“, mis rääkis probleemsetest noortest. Käitumisprobleemid, psüühikahäired, autism – see kõik oli kakskümmend aastat tagasi Eestis veel avastamata maa. Ja siis tekkiski hetk, kus „Tunnelist“ kasvas ühe meeldejääva aasta jõulude eel välja esimene „Jõulutunnel“, koostööpartneriteks Tallinna lastehaigla ja Tartu ülikooli kliinikumi lastehaigla lastefondid. Mammutsaade õnnestus üle ootuste ja nii sellega ka jätkati. „Jõulutunnelist“ on saanud traditsioon.

Tiina Kangro, peatoimetaja

Kallid annetajad, kasutage kindlasti tulumaksusoodustust!

Ühtlasi tuletame meelde, et kõigil, kes on aasta jooksul Puutepunktidele annetuse teinud, on võimalus saada tuludeklaratsiooni tehes annetuse summalt tulumaks tagasi. Selleks aga on tarvis, et toimetusel oleks teada annetaja isikukood.

Paljud varasemad annetuste tegijad on meile oma isikukoodi juba teatanud ja tulumaksusoodustust ka varasematel aastatel kasutanud – nende andmed on meil olemas ning nemad ei pea midagi tegema, toimetus sisestab nende andmed vastavale deklaratsioonile maksu- ja tolliametis.

Kõigil teistel, kes soodustust kasutada soovivad, palume saata oma nimi ja isikukood 15. jaanuariks aadressile info@puutepunkt.ee. Paljud on lisanud isikukoodi juba pangaülekandele – sel juhul on toimetusel andmed olemas ja uuesti pole vaja midagi teatada.

Tuleb aga märkida, et päris kõikidele riik siiski annetustelt raha ei tagasta. Näiteks ei tagastata tulumaksu juhul, kui annetuse tegija pole aasta jooksul riigile tulumaksu tasunudki (mittetöötavad pensionärid, töövõimetoetuse saajad, kes töist tulu ei teeni ja ka need, kelle töötasud on jäänud miinimumpalga piiresse, millelt riik tulumaksu ei võta).

Maksuamet ei tee tagasimakseid ka üliväikestelt summadelt, näiteks kui inimene on aasta jooksul annetanud 1 või 2 eurot. Sel juhul oleks tulumaksuosa vaid mõnikümmend senti ja maksuamet nii väikseid summasid tehnilistel põhjustel ei tagasta. Tagastusest võib ilma jääda ka siis, kui annetaja deklareerib samal aastal koolituskulusid, eluasemelaenu intresse ja muid suuremaid annetusi: tulumaksuseaduse alusel on võimalik tulumaksu tagasi küsida vaid summalt, mis ei ületa 5 protsenti annetaja aastatulust. Juhul kui aga teil pole täpselt teada, kas Puutepunktidele tehtud annetus mahub selle protsendi sisse, võime teie annetuse igaks juhuks ikkagi deklareerida.

Kel aga võimalik, siis palun kasutage seadusega lubatud tulumaksutagastust kindlasti! Täname kõiki, kes on aidanud kaasa sellele, et Puutepunktid on saanud ilmuda. ***Puutepunktide toimetus***

PUUTEPUNKTID

Ilmub alates oktoobrist 2011
Väljaandja MTÜ Puutepunktid
Registrikood 80334985
A/a EE452200221053907379
E-post info@puutepunkt.ee
Tellimine www.puutepunkt.ee

© OÜ Haridusmeedia 2018
Peatoimetaja Tiina Kangro
Toimetaja Anne Lill
Kujundaja Heiko Kruusi
Keeletoimetaja Kaja Randam
Trükiarv 8900

HALJALA VALD: igal mündil on kaks külge

Viimsi Raamatukogu

Oktoobri Puutepunktides jutustas tööõnnetuse tagajärjel ratastooli jäänud Tauno Viljat oma loo.

Puuduva töövõimega mees rabab iseendaga võidu tööd, et peret elatada, teenib pisut üle Eesti keskmise palga, aga on pidanud eelmisest aastast alates maksma iga kuu 300 eurot insuldi järel invaliidistunud isa hooldekoduarveid. Tal on ka õde ja vend, kelle sissetulekud on aga üliväikesed, ning nemad isa hooldamisest kuulda ei taha. Isa elukohajärgne omavalitsus aga soovib, et arved saaksid makstud. Vähemalt seni, kuni pole müüdud isale kuuluv maatükk, kus kunagi asus perekonna kodutalu.

Haljala vald esitab olukorrale oma vaate.

Lugedes oktoobrikuist Puutepunktide artiklit „Sügava puudega töövõimeta mees maksab isa hooldekoduarveid", jääb mulje, et Haljala vallavalitsus jätab abivajajad hätta ning annab ebaprofessionaalseid vastuseid. Valla sotsiaaltöö juhina soovin selgitada olukorda omavalitsuse seisukohalt ning tuua välja asjaolud, millest lähtume sotsiaaltoetuste maksmisel.

Haljala vallavolikogu 17.04.2018 määruse nr 16 § 32 lg 1 kohaselt tasub üldhooldusteenuse saaja piisavate isiklike rahaliste vahendite ja kinnisvara olemasolul täies ulatuses endale osutatava üldhooldusteenuse eest.

Juhul kui üldhooldusteenuse saajal puudub kinnisvara või seda ei ole õnnestunud realiseerida, on sotsiaaltoetuse määramise aluseks taotleja ja tema leibkonda kuuluvate inimeste sissetulekud. Haljala vallas on madala netosissetuleku piiriks kehtestatud üheliikmelise pere kohta 420 eurot kuus ning iga järgnev pereliige 300 eurot kuus (Haljala vallavolikogu 17.04.2018 otsus nr 44).

Tauno Viljati väitel, mille kohaselt pärast ühekordse toetuse määramist vallal poleks justkui rohkem raha ja edasine on lähedaste probleem ning neil tuleb ise igakuise 300 euroga hakkama saada, pole alust.

Eksitavaks võib pidada ka artiklis kirjeldatud valla esindaja sõnu ja suhtumist: „Sa töötad ju ministeeriumis, kas sul siis pole raha või? Ehk siis nende imestus oli, kas rahandusministeeriumis on raha otsa saanud, seal peaks ju seda ometi kottide kaupa nurgas seisma."

Artiklis mainis Tauno Viljat, et tema isale kuuluv maatükk asub kohas, kus praegu käivad suured maanteede ümberehitused. Tema väitel ei ole ta kindel, kas maatükki müüa õnnestuks ning parimal juhul saaks ta selle eest paar tuhat eurot. Ometi müüakse sarnaste näitajatega maatulundusmaid summade eest, millest saaks katta umbes kaheksa aastat Tõnis Viljati hooldusкulusid.

Praegu aitab Haljala vald osaliselt tasuda 13 inimese üldhooldusteenuse eest. Iga juhtumit käsitletakse eraldi ning kindlasti ei ole omavalitsuse eesmärk jätta abivajajat hätta.

Toimetusele kirjutama ärgitas mind mure, et pärast sellise artikli lugemist ei julge abivajajad omavalitsuse poole pöördudagi, kuna sealne suhtumine on kõike muud kui inimlik.

Senise töökogemuse põhjal saan kinnitada, et omavalitsuse sotsiaalosakonna töö põhieesmärk on abivajajate aitamine. Oma otsuste tegemisel lähtume seadustest ja igast konkreetsest juhtumist eraldi. Valdkonna märksõnadeks on empaatilisus ja inimlikkus. Julgustan abivajajaid oma muredega pöörduma kohaliku omavalitsuse poole, leidmaks olukorrale lahendust.

Märgake üksteist ja näidake üles rohkem hoolivust teineteise suhtes! Soovin, et lähenevad jõulupühad oleksid täis soojust ja hingerahu!

Klaarika Adonov
Haljala vallavalitsuse sotsiaaltöö juht

Usaldus, abivalmidus ja t me teame, kui oluline se

Novembri lõpus alustas Tallinnas ja lähiümbruses tööd uus teenus – Tugitakso. Tegemist on liikumis- ja meelepuudega inimeste jaoks täiesti uut moodi mugava, moodsa ja mõistliku hinnaga transporditeenusega, mille juurde kuulub abistamine.

Nagu see väga sageli juhtub, on ettevõtmise taga inimesed, kes väga täpselt teavad, mida, kuidas ja milleks nad teevad. Ideega tuli välja Ingrid Kõrgema, kelle peres kasvab üheksa-aastane liikumispuudega tütreke Maian.

Probleemid omast käest teada

Kõik sai alguse hetkest, mil Ingridi lapsepõlvesõbranna Kersti Ojala kutsus ta osalema Heateo Sihtasutuse ja Kodanikuühiskonna Sihtkapitali korraldatud inspiratsiooniüritusel. Sinna olid oodatud inimesed, kel on mõni idee, mida võiks ühiskonnas paremaks muuta. Temaga liitusid veel kaks noort naist, Liina Heinmäe ja Gerli Hummel. Esimesel neist on samuti peres puudega laps, teine on väikelapse ema.

„Esitasime Tugitakso idee NULA ühiskondlike algatuste inkubaatorisse. Alustasime seal kevadel oma ideega, inkubaatoris toimetasime projekti käivitamise kallal kuus kuud ja novembri lõpus saimegi asja nii kaugele, et teenus on avatud," rõõmustab Ingrid.

Soov toetada peresid ja nende „Päikseid" sai seega alguse nende endi vajadusest transportida erivajadustega lapsi ning eesmärgist muuta sõiduteenus paindlikumaks ja kättesaadavamaks. Praegu on puudega inimestel võimalik kasutada kohaliku omavalitsuse korraldatavat invatransporti, kuid see ei võimalda kiiresti graafikut ega sihtkohta muuta, kirjeldab Ingrid ning lisab, et iga muutus päevaplaanis saab seetõttu puudega lapse peres teoks lähedaste ja nende aja arvelt.

Ka Ingridi pere on Maiani transportimiseks kasutanud seni linna pakutavat sotsiaaltranspordi teenust, mis aga pole rahuldanud kõiki tegelikke vajadusi. „Sõitude tellimine käib koos koormava bürokraatiaga ning eksprompt muudatused järgmiseks päevaks ei ole mõeldavad," võtab ta probleemi lühidalt kokku. Kui mõlemad vanemad töötavad ja peres on teisigi lapsi, võtab igapäevaelu sel moel tihti võhmale.

Teenusest võidab laiem ring

Nii otsustasidki Ingrid, Liina ja Gerli käivitada paindliku ja mugava taksoteenuse eriliste vajadustega inimestele. „Kindel plaan oli, et sõidutamisele lisaks peab teenuse juurde kuuluma turvaline abi autosse sisenemisel-väljumisel, abivahendite või pagasiga õiendamisel, autojuht tuleb vajadusel tuppa vastu, aitab treppidel liikuda, ei jäta sõitjat tundmatusse

Kuidas tellida Tugitaksot?

- Rohkem infot saab Tugitakso Facebooki lehelt: www.facebook.com/tugitakso.
- Tellimiseks tõmba Hope Taxi äpp oma nutiseadmesse Google Play poest või App Store'ist. Võid ka helistada numbril 5866 5665 või kirjutada aadressile tugitakso@tugitakso.ee.
- Taksot tellides anna palun teada oma abivajadustest, siis oskab Tugitakso juht sulle toeks olla. Ta julgeb ja oskab seda teha ning teda on selleks koolitatud.
- Hind sõltub konkreetsest sõidust. Kui tellid äpi kaudu, saad tellimust esitades kohe teada hinna konkreetse sõidu kohta pärast seda, kui oled sisestanud sõidu algus- ja sihtkoha. Selle hinna sees, mille kuvab äpp, sisaldub ka tasu toetamise teenuse eest.
- Tugitaksot saab esialgu tellida Tallinnas ja lähiümbruses, kuid plaanis on laieneda ka mujale Eestisse.

urvalisus – e on!

Tauno Viljat kasutab liikumiseks enamasti oma autot, aga kui see on rivist väljas, on sõbralik taksoteenus ka tema jaoks hädavajalik. Pildil on ta koos taksojuht Olaviga. Tugitakso

Ingrid koos 9-aastase liikumispuudega Maianiga, tänu kellele uutmoodi hooliv taksoteenus ilmavalgust nägi. Erakogu

kohta, viib koolilapse kindlalt koolimaja ukseni jne," räägib Ingrid.

„Me ei räägi ju üksnes puudega inimestest, tuge võib erinevates olukordades vajada igaüks meist. Kui vanaema läheb arsti juurde, võib ta tuge vajada. Kipsis jalaga traumapunktist koju minnes on vaja tuge. Samuti vajab abi väikelapse vanem, kui peab lapsega reisides tulema toime vankri ja kohvritega," kirjeldab Gerli.

„MTÜ Tugitakso plaanib teenust edasi arendada ning laieneda ka väljapoole Tallinna. Palju tööd on veel vaja teha!" ütleb Ingrid.

Puutepunktide toimetus

Tiia Sihver: kellel on nappinud sõite, siis nüüd on olemas uus lahendus

Olin üks esimesi, kes haaras kinni uuest võimalusest ja kasutas Tugitakso teenust – ja julgen seda nüüd kõigile soovitada! See on puudega inimestele uus ja väga mugav teenus liikuma saamiseks.

Tugitaksot saavad kasutada inimesed, kes suudavad sõiduautosse ringi istuda. Selle juures pakub autojuht abi, taksodes on olemas isegi libistamislaud. Juht abistab sõiduteenuse kasutajat ka treppidel liikumise juures. Elektrilise ratastooli kasutajad seda teenust veel kasutada ei saa, aga Tugitakso tiim töötab selle nimel, et peatselt ka neil see võimalus tekiks. Lisaks on ettevõttel soov hakata osutama teenust mujal Eestis. Praegu saab Tugitaksoga sõita Tallinnas ja lähiümbruses.

Töötukassa abil koolitati alustuseks 11 taksojuhti. Liikumispuudega inimeste poolelt Tom Rüütel ja vaegkuuljate poolelt Külliki Bode olid selle eestvedajad. Tean, et autojuhtide koolitamisega tegeles projekti raames ratastoolikas Sven Kõllamets ning minu kogemuse põhjal väga hästi. Lisaks said juhid Jakob Rosinalt ülevaate pimedate toetamise kohta.

Tugitakso teenuse hind on võrreldes Termaki teenusega, mida Tallinna puudega inimesed saavad tellida limiidi alusel ja pikema etteteatamisega, soodsam. Minu eilne sõit oli neljakilomeetrine, aega kulus selleks minnes 13 minutit (see oli tipptund) ja tagasi tulles 7 minutit. Maksin kahe sõidu eest kokku 12 eurot ning hinna sees oli ka minu viimine treppidest teisele korrusele ja tagasi. Termakiga oleks nende kahe sõidu hind tulnud kokku kallim. Termakist parem on Tugitakso juures seegi, et ettetellimisaeg on lühem, kaks-kolm tundi, aga vahel saab ka kiiremini. Samas võib teha pikema etteteatamisega tellimuse.

Hea on seegi, et taksot saab tellida äpi kaudu ja sellisel juhul on juba oma nutiseadme ekraanilt võimalik jälgida, kui kaugel juht on, kes ta on, ja nii on täpselt teada, millal ta kohale jõuab jms.

Ühesõnaga – kellel on seni nappinud sõite, siis nüüd on olemas uus lahendus liikumiseks. Aitäh Tugitakso tiimile!

Tiia Sihver
liikumispuudega inimene

Kuidas ma avastasin uue vaate elule

Paar kuud tagasi saatis Puutepunktide Facebooki lehele särtsaka kirja Helin Kanep.

„Tere! Olen ajutiselt liikumispuudega inimene. Minu igapäevatöö on psüühiliste erivajadustega inimestega, aga praegu liigun saatuse tahtel mõnda aega ratastooli ja karkude abil, kuna ei tohi kaheksa pikka nädalat jalale toetuda. Saan tunda n-ö langenud töövõimega inimese igapäevaseid muresid ja rõõme," kirjutas Helin.

Tal oli juba selja taga kolm esimest nädalat liikumispuudega inimese elu, viis nädalat seisis veel ees. Mine tea, võib-olla ka pikemalt, sest paranemine-taastumine pole alati kellavärk. Helin kirjutas, et tal on väike grupp töökaaslasi, kellele ta igapäevaselt infot jagab oma uute väljakutsete kohta liikumisabivahendi kasutajana: missugused on Tartus ja Põlvas ratastooliga liikumise takistused, milline on üldse suhtumine ratastoolis inimesse jne.

„Seal grupis siis ongi mulle nõu antud, ilmselt ikka naljaga pooleks, et müü oma kogemused mõnele uurimistöö tegijale, sinust saaks põneva erisaate," jätkas Helin. Ta lisas, et müümisest ja erisaatest ta huvitatud ei ole, küll aga haaras kinni sõbranna mõttest, et ehk kannatab materjal Puutepunktide ajakirjas avaldada. N-ö väike kokkuvõte sellest, kuidas paistab esimese hooga elu ratastoolist vaadatuna. Siis, kui sa pole veel jõudnud leppida paratamatusega, et su elu ongi takistatud.

Talle meenus, et aastaid tagasi keegi Tallinnas katsetas, kuidas on võimalik ratastoolis asutustesse pääseda. „Praeguseks võin öelda, et Tartus on sotsiaalkindlustusametisse pääsemine väga raske. Üksinda on seda võimatu teha. Tahangi öelda, et minu liikumine sõltub sellest, kui palju keegi abi pakub. Kuidagi piinlik on aga kogu aeg küsida, kui tean ju, et kõigil on omad tööd ja tegemised ning aega pole priisata. Tahaksin ise hakkama saada nagu varem. Aga see lihtsalt polegi võimalik," mõtiskles Helin. Ta ütles, et veel kummitab teda mõte, et ta ise on selles abitus seisus ju ajutiselt, aga paljud on püsivalt. Siin on suur probleem.

„Ehk on minu vaatlusandmetest kasu asjade muutmisel. Igatahes olen ma uuteks väljakutseteks valmis, saagu mis saab," lõpetas Helin oma kirja. Järgnevatelt lehekülgedelt võibki kõigest täpsemalt lugeda. *Tiina Kangro*

Helini suurim üllatus oli, kui palju rohkem kulub liikumispuudega inimesel iga väiksegi asja tegemiseks aega. Aldo Luud

Äkitselt kulub sul iga asja jaoks rohkem aega. Aga ööpäev on meil kõigil 24 tundi.

„Septembri esimesel poolel oli mul plaaniline põlveoperatsioon. Oli teada, et pärast operatsiooni ei tohi jalale toetuda ning tuleb hakkama saada ratastooli ja karkude abiga. Mis seal ikka, elame üle! Ja siis äkitselt avaneski mu ees liikumispuudega inimese karm igapäevaelu," alustab Helin Kanep oma uute kogemuste jutustamist.

Algus oli kohutav. Esiteks teadmatus. Ja teiseks valu. Kolmandaks hirm, kuidas ma ikkagi hakkama saan.

Esimene takistus tekkis kohe haiglas. Terves pikas koridoris ei olnud ühtegi tualetti, kuhu ma saanuks ratastoolis siseneda. Selleks, et suuta nii tavalist asja nagu tualetis käimine, tuli mul sõita oma korruselt liftiga alla esimesele korrusele. Aga suured liftid ei avanenud. Üritasin väikese liftiga. Esimene, mida proovisin, ei hakanud liikuma. Järgmisega õnnestus. Mul puudus varasem kogemus ja polnud ka infot, et opile minnes tuleb oma kargud kaasa võtta. Kohapeal neid laenata ei olnud.

Nii saingi aru, et parem on kohe õhtul koju tulla, ning õnneks takistusi selleks polnud. Ainus teadmine, mis peas vasardas, oli: neli nädalat ei tohi jalale üldse toetuda.

Tool prügikasti juures!

Kui esimene ehmatus möödas, teadvustasin, et kõik see on õnneks ajutine. Inimesed elavad ju ratastoolis ja saavad hakkama, miks siis mina see paar kuud ei saa! Õppisin liikuma karkudega, üks jalg õhus, ja ratastooliga manööverdama. Olin tööga seoses ratastoolis liikujaid jälginud ja nüüd oli mul võimalus kopeerida nende oskusi. Minu õnn, et kodune elamine on piisavalt avar.

Toiduvalmistamine ja kõik muu, mida köögis vaja teha, polnud kuigi keeruline, käed „venisid" lihtsalt määratult pikemaks, sest pidevalt oli vaja midagi küünitada. Kõrgemalt asjade kättesaamiseks tõusin püsti ühele jalale – mul oli see võimalus! –, aga päris kõrgelt asjade võtmiseks tuli paluda teiste abi.

Selgus, et ka tolmuimeja kasutamine ratastoolis on võimalik. Ainult tuleb arvestada, et aega kulub selle erikujulise masinaga manööverdamiseks tunduvalt rohkem, kui olin osanud seni kahel jalal liikudes arvestada.

Ja õue ma ratastooliga iseseisvalt siiski ei pääsenudki. See tähendas, et hädavajadusel komberdasin lühemaid maid kuidagiviisi karkude abil. Sain isegi prügi väljaviimisega hakkama. Kuid prügikasti juures

> "Kui esimene ehmatus möödas, teadvustasin, et kõik see on minu jaoks õnneks ajutine.

AUDIT TUVASTAS, ET ENAMIK EMO-SSE PÖÖRDUJAID EI VAJA VÄLTIMATUT ABI.

oleks mulle meeldinud üks tool, kus saanuks veidi puhata enne tuppa naasmist. See oli minu jaoks täiesti uus mõte – tool prügikasti juures! Kuidas ma küll iial varem sellise asja peale polnud mõtelnud, et kellelgi võiks poolel teel tooli vaja olla?!

Aega kulub palju rohkem

Keeruline ettevõtmine oli pesu õue kuivama panek. Viisin enne tabureti pesunööri alla ja siis istusin sellel, tõmbasin karguga nööri allapoole, sain paar eset nöörile. Tõstsin tabureti edasi ja jälle paar eset. Ise olin muidugi õnnelik, et hakkama sain. Olen ikka tubli!

Tegin järelduse, et enam-vähem kõigega ongi võimalik hakkama saada, kui vaid tahta ja vaeva näha. Aga jällegi, aega kulub kolm-neli korda rohkem kui puudeta inimesel. Kust aga võtab puudega inimene igasse ööpäeva mitu korda rohkem aega – ööpäevas on ju meil kõikidel 24 tundi?! Minu lugupidamine ratastooliinimeste vastu aina kasvas.

Lisaks oli vaja haava eest hoolitseda. Esimesed sidumised ja puhastamised õnnestusid nii, et mulle oli abiks kodu õde Külli. Ta tegi vabatahtlikuna mulle koduvisiite, nõustas mind ning hiljem eemaldas ka niidid. Aitäh, Külli!

Appi, ainult trepid!

Kümme päeva pärast operatsiooni avanes mul võimalus osaleda ühel koolitusel Põlvas, mis on minu töö jaoks väga oluline. Olin seda võimalust ammu oodanud ja nüüd see siis oligi käes! Selgus aga, et koolitus toimub kolmandal korrusel majas, kus lift puudub.

Otsustasin siiski osaleda. Kirjutasin sellest käigust oma blogis nii:

„Täna võin öelda, et olen Õnnelik inimene. Selle eest suur tänu Anule ja Kirsikale. Kirsika oligi see, kes sundis mind ennast kursusele kirja panema, ja Anu saatis mind ratastooli tassides kolmandale korrusele ja tagasi alla suisa kahel korral. Treppidest liikusin ise karkude abil. Samas lükkas Anu mind ratastooliga alla Põlva kõige suuremast mäest, üles abistas üks äärmiselt tore ja abivalmis mees meie supervisiooni grupist. Anu võttis ette veel ka ekstra sõidu Põlvast mulle järele (30 km) ja tõi mind pärast imekombel koju tagasi. Olin kursusele saajatest ainukesena punase joone all, kuid ka mind kaasati sellesse gruppi. Aitäh!“

Helin jäi Tartu sotsiaalkindlustusametis väga rahule teenindusega, aga hoone ligipääsetavaks muutmisel on tema arvates jõutud vaid poolele teele. Erakogu

Koolitus koolituseks, aga järjest rohkem tekkis soov, samuti hädavajadused, kodust kaugemale pääseda. Oli vaja abivahendeid. Selleks oli vajalik külastada perearsti, sotsiaalkindlustusametit ja kauplusi.

Saab, aga ei saa ka

Perearstil käimisega ei olnud mingit probleemi. Ratastooliga liikumisel takistusi ei olnud. Keerulisem oli sotsiaalkindlustusameti külastamine.

Sõitsin Tartusse. Sotsiaalkindlustusameti hoone välisuksed avanesid küll nupule vajutades ja sisenemiseks oli olemas kaldtee. Sisenemine uks, mis hoonesse viis, käis aga ääretult raskelt. Lisaks oli ees kõrge uksepiit, mis tähendas, et ratastooliga siseneda oli võimalik vaid tagurpidi ja saatja abiga. Ka koridor oli kitsas, kahel pool toolid. Õnneks ei olnud toolidel inimesi, sest muidu pidanuks nad kõik püsti seisma, et mina ratastooliga koridori läbida saaks.

Teenindus oli aga meeldiv, mind nõustati ja juhendati asjatundlikult, paluti ka vabandust, et neil nii kitsas on.

Majast väljumine osutus veel keerulisemaks kui sisenemine. Olid küll samuti olemas nupud, mis uksi avavad, kuid takistuseks olid taas uksepiidad.

Pean tunnistama, et kõike seda läbida oli tegelikult minu jaoks üsna lõbus. Kuna ka mu saatja lükkas

Ka karkude kasutaja vajab vahel ratastooli

Helinil on veel üks tähelepanek. Nimelt võiksid suuremad kaubanduskeskused varuda paar ratastooli külastajate jaoks, kel on raske liikuda. Oma rõõmuks avastas ta, et Tartu Lõunakeskuses on sellele mõeldud.

„Kui ma ratastoolis olin, siis algul arvasin, et karkudel toimetamine on kindlasti lihtsam ja kui ma juba karkudele tõusta saan, läheb asi rõõmsamaks. Tegelikult see nii ei olnud," räägib Helin. Näiteks köögis ei olnud üldse võimalik karkudel askeldada, sest käed olid siis karkude küljes kinni ning midagi muud teha ei saanudki. Tuli taas appi võtta ratastool, kuniks tohtis hakata jalale toetuma.

„Ka kaupluste külastamine karkudel olles oli keeruline. Liikumine võttis aega, väsitas ning käsi ei saanud vabalt kasutada. Sealt tekkiski mõte, et poodides võiks olla niisugustele inimestele kasutamiseks ratastool," jätkab ta.

Tartus Lõunakeskust külastades avastas Helin, et tema mõte oli juba teoks saanud. „Seal oligi sellele mõeldud, infolaua juurest on võimalik laenutada kolmeks tunniks kasutamiseks ratastooli. Ja seda täiesti tasuta!" rõõmustab Helin. Ta loodab, et sama võimalust hakkab pakkuma järjest enam avaliku ruumi asutusi. Liikumistakistusega inimesed tõesti vajavad seda!

Hea uudis oli pakkuda Tartu Lõunakeskusel, kus laenutatakse tasuta ratastooli. Helini meelest võiksid seda teha kõik suuremad poed. Erakogu

ratastooli esimest korda elus, siis nalja sai palju. Nii et kokkuvõte: abi ma sain, järjekorda ei olnud, ootama ei pidanud. Ainult üllatav tõesti, kuidas sellises asutuses, kus puudega inimesed on igapäevased, saab olla liikumine nii raske.

Palju sõltub inimesest

Jätkus tuur ortoosi ja teiste abivahendite soetamiseks. Esimene kauplus, kuhu sammud, s.t rattad seadsime, oli Ortomed.

Ratastooliga poodi ei pääsenud. Vastuvõtt oli tõrjuv, minult sooviti täpselt teada, millise nurga all ortoos peab liikuma jne. Mulle antud arstipaberil sellist infot polnud. Teenindaja ei olnud nõus ka mulle pükste peale ortoose proovima, kuid mina jäin enda arvamuse juurde, et ma ei kanna ju ortoosi paljal jalal. Ei olnud mul jalas ka suusapüksid, et ortoosi poleks proovida saanud. Kui otsustasime kauplusest lahkuda, nähvati meile järele, et ostku me siis mujalt. Siinkohal tuleb tunnistada, et see oli ka ainuke koht, kus me ei leidnud absoluutselt midagi, mis nalja oleks teinud.

> "Majast väljumine osutus veel keerulisemaks kui sisenemine.

Edasi suundusime Tervise Abi kauplusse. Seal kohtusime asjatundliku ja meeldiva teenindaja Kristiinaga. Lisaks oli võimalik siseneda ratastooliga. Kristiina proovis mulle pükste peale erinevaid ortoose, selgitas väga põhjalikult, kuidas ortoosi paigaldada, mida jälgida ja milline on minule kõige sobilikum ortoos.

Sain infot ka teiste mulle vajalike abivahendite kohta. Kuna asutusel puudus leping haigekassaga, juhatas teenindaja meid edasi Ülikooli apteeki, mis müüs Tervise Abi tooteid. Siin, tõsi, ootas meid ees väike jõukatsumine. Nimelt oli ratastooliga apteeki sisenemiseks vaja liigutada ukse taga olevat lillepotti. Saime sellega hakkama! Kui aga juba sisse olime pääsenud, oli ruumis võimalusi ratastooliga liikumiseks piisavalt ja teenindus oli väga meeldiv.

Poed on väga erinevad

Tavaliste kaupluste külastamised kulgesid vahelduva eduga. Enamikus poodides oli tooliga liikuda võimalik, kuid leidus ka kohti, kus kaup oli vahekäikudesse ladustatud nii, et mööda ei pääsenudki.

Ühes kaupluses olid saalitöötajad kauba väljapanekuga nii suures tööhoos, et nad ostjaid ei märganud ega kavatsenudki end liigutada, et ratastool läbi lasta. Kohalikus maapoes möödus aga minust üks mees, kes pööras lausa ringi ja põrnitses

mind terve minuti jagu sõnagi lausumata. Tundsin end arusaadavalt nagu vaatamisväärsus!

Osturallit kajastasin oma blogis sedasi:

„Tartu tuur täna Kullaga. Alustasime Ülikooli apteegist. Sissepääsu takistuseks lillepott, mida oli võimalik nihutada. Liikumine mugav. Teenindus meeldiv. Järgmine Tervise Abi, juba tuttav koht. Sealt edasi Tallmac, sissepääs hea, teenindus meeldiv, asjatundlik ja lõbus. Edasi K-rauta: võimalik liikuda, otsitut ei olnud. Järgnes Lõunakeskuses Jysk, mõningate mööndustega oli võimalik liikuda. Rimi, võimalik liikuda. Bauhof, liikumine normaalne, korra sõitsime tupikusse. Toote otsimine keeruline, kuna polnud kelleltki küsida, lõpuks palusin abi ühelt külastajalt. Viimane koht Selver. Otsitu jäigi saamata, kuid saime midagi huvitavamat, nii et läks hästi. Lõpuks kodune kohv. Tore, vaheldusrikas, meeldiv ja lõbus päev. Aitäh, Kulla!!!“

Puudega inimesi pole näha

Üks mõte mind siiski kummitab. Ega ma sel ratastooliperioodil linnapildis ratastoole eriti ei näinudki, välja arvatud kliinikumis. Tekkis küsimus, miks? Miks mina nii vähe liikusin? Põhjuseks ju see, et ma ei saanud kodust ratastooliga üksinda väljagi. Vaja oli inimest, kes ratastooli õue tooks. Siit ka minu arvamus, et ratastoolis inimesi on vähe näha, kuna nad ei pääse kodust välja.

Jah, minul oli tõesti palju abilisi, kuid kõigil olid ka oma tööd ja tegemised. Kõik need inimesed olid aga mu sõbrad ja lähedased, mitte mu isiklikud abistajad. Nad kõik olid valmis mind paari kuu jooksul hea meelega natuke abistama, aga kas nad suutnuks jääda seda tegema aastateks?

> “ Ega ma sel ratastooliperioodil linnapildis ratastoole eriti ei näinudki, välja arvatud kliinikumis.

Kulla hinnaga taastusravi

Viis nädalat pärast operatsiooni, kui võisin juba mõningal määral jalale toetuda, algas parim osa mu taastumisest, füsioteraapia. Mul oli õnne saada kokku äärmiselt professionaalsete füsioterapeutidega, kes innustasid mind harjutusi tegema ja tunnustasid edusammude eest.

Lisaks pidin igapäevaselt kõndima karkude abil ühe kilomeetri. Esimesel päeval kulus selle läbimiseks terve tund. Kartsin, et toetun jalale liiga tugevalt ja võin kukkuda. Hoidsin oma pilgu maas jalgadel, nii jäi lisaks suurele ajakulule ka kogu ümbrus nägemata. Teisel päeval sain juba poole tunniga hakkama. Harjutamine teeb meistriks!

Igapäevasel liikumisel kasutasin ikka veel ortoosi. Füsioterapeutide soovitusel hakkasin harjutama plaanitust kiiremini karkudeta liikumist. Oli vaja jälgida, et sammud oleksid ühepikkused ja puuduks lonkamine. Üheks harjutuseks anti ka trepiastmetel kõndimine.

Võimlemisharjutusi teen siiani igal hommikul ja õhtul. Igal nädalal tuleb uusi harjutusi juurde. Nüüdseks on lisandunud jõuharjutused trenažööridel kahel korral nädalas. Füsioterapeudi nõusolekul saan juba osaleda ka rahvatantsutreeningutel tingimusel, et endale liiga ei tee. Tema arvates saan ma varsti tööle tagasi minna.

Minu järeldused? Tahan öelda, et kui on positiivne suhtumine, on ka paranemine kiirem. Minu sõpradel on olnud selles suur roll. Üldiselt on tuttavad hämmingus, et nii kiirelt olen paranenud. Minu väike kogemus liikumispuudega inimesena ei andnud mulle küll vastust küsimusele, mida tunnevad inimesed, kelle puue jääb kestma igavesti, aga omalt poolt soovin päikest ja palju positiivsust kõigile. ***Helin Kanep***

Kuna väljas liikumine oli raskendatud, võttis Helin ette tööd, mille jaoks muidu alati aega napib. Nii med sõbrad-sugulased said endale uued ja ammu oodatud lambivarjud.

Erakogu

Uus määrus pani paika ligipääsetavuse nõuded

Juunis hakkas kehtima määrus, millega kehtestatakse puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitistele ja avalikule ruumile.

Määrus kuulub ehitusseadustiku juurde ning selles kehtestatud nõudeid tuleb täita kõikide uute või ümberehitatavate hoonete puhul, kus pakutakse avalikkusele suunatud teenuseid või kus toimuvad puudega inimestega seotud tegevused. Määruse nõuded kehtivad ka avalikult kasutatavate teede, sealhulgas kergliiklusteede kohta.

Seda määrust on aastaid oodatud, kuid koostamine venis. Pärast uue ja uhke ministeeriumide ühishoone valmimist Tallinnas Suur-Ameerika tänaval mullu sügisel sattus aga ligipääsetavuse teema suure tähelepanu alla – uhiuus avalik hoone ei vastanud liikumis- ja meelepuudega inimeste vajadustele. Kulus ligi aasta, et kohandused erivajadustega inimeste abiga ja küllalt kulukate ümberehitustega korda saada. Ettevõtmist kroonis ka ligipääsetavuse määruse vastuvõtmine valitsuses.

Nüüd ongi võimalik igaühel näpuga ehitusseadustiku juurde kuuluvas määruses järge ajada, kus on punkt punkti haaval kirjas, millised kohandused peavad hoonetes ja teedel puudega inimeste jaoks olemas olema.

Mida määrusest leiab?

- Nõuded ehitistele ja avalikele objektidele ligipääsemiseks liikumisabivahendiga, samuti nägemis- ja kuulmispuudega inimestele (viidad, juhtteed, pinnakatted, piirded, heli- ja valgussignaalid jms).
- Nõuded parklatele, sõidutee ja raudtee ületamise kohtadele, sealhulgas ülekäiguraja teekattematerjalile, ohutussaarele jne.
- Nõuded ühissõiduki peatustele, kergliiklusteedele, jalg- ja kõnniteedele (muide, nõudeid tuleb täita ka avalikkusele ligipääsetavatel erateedel).
- Nõuded liftidele ja pandustele (kaldteedele), samuti treppidele ja käsipuudele.
- Nõuded ligipääsetavusele hoonete sees, sealhulgas nõuded hoonesisestele liikumisteedele, ustele, uste avanemisele.
- Nõuded avalikult kasutatava ruumi sisustusele ja seadmetele, valgustusele, tualettruumile, pesemisruumile jms.
- Nõuded puudega inimesele kohandatud ruumidele majutushoones.

Allikas: määrus „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitistele“ (vastu võetud 29.05.2018)

Vida Press

Kuidas jagada spektrihäirega noortele paremat seksuaalharidust?

Tallinna ja Harjumaa Autismiühing korraldas koolituse „Autism ja seksuaalsus" ning kutsus selleks Eestisse tunnustatud spetsialisti Jonna Oksaneni Soome Autismisihtasutusest. Mari Peets ja Aet Urbas annavad ülevaate, mida koolitusel räägiti.

Inimene on seksuaalne olend. Lisaks sellele, et seksuaalsus on loodu duse määratud viis järglaste saamiseks, toob see ellu rõõmu ja naudingut. Ükski diagnoos, erivajadus ega puue ei tee inimese seksuaalseks olematuks, küll aga võib ilma kõrvalise abi ja juhendamiseta muuta seksuaalse naudingu kogemise raskeks või kättesaamatuks.

Autism kui erivajadus sisaldab tunnuseid, mis raskendavad inimese toimetulekut sotsiaalsete situatsioonidega, näiteks sensoorne ülitundlikkus või alatundlikkus, ärevus, vajadus reeglite ja rutiini järele, aga ka lihtsalt oskamatus head suhet ära tunda ning tõlgendada teiste inimeste ilmeid või kehakeelt.

Häirespetsiifilist seksuaalkäitumist, vähemalt mahus, mis autismispektri häirega inimesele piisavate teadmiste ja oskuste kujunemiseks võiks vajalik olla, pole Eestis võimalik leida. See tähendab, et seksuaalkasvatus on jäänud ühtsi perede, hooldajate, tegevusjuhendajate jm spetsialistide õlgadele. Aga ka neil pole selleks enamasti piisavaid oskusi ega teadmisi.

Nii tähendabki teemaga tegelemine pahatihti vaid tulekahju kustutamist, millest võib erivajadusega inimesele aga pigem kahju olla, kui kasu tõusta.

Soomes põhjalik projekt

Aastatel 2013–2016 viis Soome Autismisihtasutus Jonna Oksaneni juhtimisel läbi mahuka projekti „Üksi ja koos", mille tulemusena koostati autismispektri häirega noortele ja täiskasvanutele mõeldud käsiraamat „Seksuaalterv

seksuaalsuhted". Selleks, et raamat saaks tõesti eluline, kaasati projekti kümme autismispektri häirega täiskasvanut, kes jagasid kohtumistel oma kogemusi ja katsetasid loodavaid materjale.

Nüüdne koolitus oli jagatud nelja plokki. Esimeses räägiti sellest, milline on autismispektri häirega inimeste seksuaalsus. Lektor põhjendas, miks see võib olla täiesti erinev autismita inimeste omast. Näiteks saabub autismispektri häirega inimeste murdeiga tihti hulga hiljem kui teistel. Emotsionaalse arengu osas võib mõni täiskasvanud spektrihäirega inimene olla väikese lapse tasemel. Seda tuleb arvestada ka seksuaalhariduse andmise juures. Samuti on neil sagedamini küsimusi oma keha ja seksuaalse identiteedi kohta. Jonna Oksanen soovitas mitte küsida autismispektri häirega noortelt, kas nad on poisid või tüdrukud, vaid pigem, kellena nad ise end tunnevad.

Mis on teisiti?

Teises plokis andis lektor ülevaate sellest, mida soovivad autismispektri häirega inimesed kõige sagedamini ise teada seksuaalsusest ja lähisuhetest. Nende huvi seksuaalsuse ja lähisuhete teema vastu ei pruugi märgatavalt erineda teiste inimeste omast. Aga nad võivad vajada rohkem nõu ja abi küsimustes, mis puudutavad suhete olemust: milline on hea suhe, milline suhe ei ole mulle kasulik ega vajalik? Kuidas üldse aru saada, kas mina meeldin kellelegi? Kuidas võtta ühendust mulle meeldiva inimesega, mismoodi väljendada oma sümpaatiat?

Koolituspäev

„Autism ja seksuaalsus" sai teoks riigikogu liikme Tiina Kangro poolt Tallinna ja Harjumaa Autismiühingule suunatud sihtotstarbelise „katuseraha" toel.

Nendes valdkondades võivad autismispektri häirega inimesed kogeda raskusi ja tagasilööke, sest neil on keeruline tõlgendada teiste inimeste kehakeelt, mõista nende tundeid ja vajadusi. Samas tuleks siiski spektrihäirega inimesi julgustada suhteid looma. Neil võib abi olla tõdemusest, et suhteid luues kõik inimesed vahel eksivad ja teevad vigu.

Autismispektri häirega inimesi on väga tähtis toetada suhtevormi valiku juures, sest paljud neist ei soovigi luua lähisuhet, mis on ka seksuaalne. Vahel neile lihtsalt sobib sõbrasuhe ning seda tuleb siis aktsepteerida.

Kes oskab nõustada?

Kolmandas plokis keskenduti küsimusele, kes üldse võivad tegutseda seksuaalnõustajana. Kuidas suunata spektrihäirega inimest seksuaalsuse ja lähisuhete küsimustes?

Jonne Oksaneni seisukoht oli, et seksuaalharidust võivad jagada kõik, kes peavad seksuaalsust nende inimeste elu loomulikuks osaks, mitte tabuteemaks. Selle juures on oluline olla teadlik autismispektri häirega inimeste eripäradest ning soov neid mõista ja toetada. Kõige tähtsam on aga usalduslik suhe nõustaja ja nõustatava vahel. Kui see puudub, ei tule asjast midagi välja.

Samuti on vaja tunnistada, millal lõpeb enda pädevus nõu andmisel. Kui probleem on keerulisem, tuleb teada, kust leida sobiv ekspert, näiteks arst.

Ennetada ärakasutamist

Koolituse lõpuosas selgitas Jonna Oksanen, miks vajavad autismispektri häirega inimesed seksuaalkasvatust ning mis teeb neist kergesti seksuaalse ahistamise ohvrid. Seksuaalse ärakasutamise ohvriks võivad nad langeda teistest kergemini mitmel põhjusel, näiteks oma eripärast tuleneva teiste inimeste kehakeele ja tunnete mõistmise oskamatuse tõttu. Kui sellele lisanda aistinguid, mis võivad viia isegi kehavigastusteni.

Valik Jonna Oksaneni soovitusi

- Ära viivita seksuaalteemadest rääkimisega. Ka autismispektri häirega inimestele on vajalik õige info õigel ajal.
- Arvesta, et autismispektri häirega inimesed mõistavad infot sageli sõna-sõnalt, mistõttu ei tohi ka seksuaalsusega seotud teemadest rääkides kasutada mõistukõnet. Näiteks kui õpetaja ütleb: „Küll loodus ajab rähnipoja puule!", võib noor imestada, kuidas küll rähnipoeg on seotud seksiga.
- Autismiga inimeste sotsiaalsed oskused on nõrgemad ja seetõttu peab neile antavas seksuaalhariduses käsitlema ka inimsuhetega seonduvat: kõik inimesed on erinevad, neil on oma vajadused, mis ei pruugi olla samasugused kui sinu omad. Kõik ei mõtle nii nagu sina jne.
- Autismispektri häirega noortel võtab kauem aega tutvumine oma keha, seksuaalse identiteedi ja seksuaalsusega. Nende keha võib seejuures olla üli- või alatundlik. Neile võivad olla igasugused puudutused vastumeelsed või nad võivad soovida saada seksuaalsuhte kaudu väga tugevaid
- Arvestada tuleb, et neil võib tekkida päeva jooksul eri meelte kaudu saadud infost ülestimulatsioon, mistõttu nad vajavad puhkepause, et vältida üleliigse stressi teket. Seda tuleks arvestada ka seksuaalsusega seotud info andmise juures, teemat ei tohiks üle forsseerida.

Mida seksuaalhariduse raames õpetada?

- Kuidas leida sõpra või kaaslast?
- Milliseid oskusi on mul vaja teise inimesega suhtlemiseks?
- Kuidas end väljendada nii, et kaaslane mind mõistaks ja minust aru saaks?
- Kuidas anda teisele inimesele mõista, et oled temast huvitatud?
- Kuidas pöörata tähelepanu hügieenile?
- Kuidas kasutada turvameetmeid (praktiline vahendite kasutamine)?
- Rasestumine, rasedus, lapse kasvatamine – mida need tähendavad?
- Rühmatööde kaudu õpetatakse aru saama, milline suhe on positiivne ja millal võib kahtlustada, et sind püütakse seksuaalselt ära kasutada.
- Millised teod on seksuaalsed? Kas see, kui võõras inimene silitab minu initiimseid kehaosasid, on seksuaalne tegevus?
- Kuidas lõdvestuda?
- Kuidas lahkuda ebameeldivatest olukordadest?
- Kuidas narkootilised ained ja ravimid mõjutavad seksuaalsust?
- Juhul kui autismispektri häirega inimesel on kaaslane, selgitatakse ka temale, millega ta selles suhtes arvestama peab.

Kui on vaja leida lisainfot:

- Kuula ja ela kaasa.
- Otsige koos pädevat infot netist ja raamatutest.
- Juhata otsima teavet iseseisvalt (juhata turvalistele internetilehtedele).

Seksuaalhariduse andmisel autismispektri häirega noortele ongi oluline alustada sotsiaalsete oskuste õpetamisest. Nõuanded, kust leida kaaslast jne, võiks jätta edaspidiseks.

Allikas: Jonna Oksaneni koolitusmaterjalid

Jonna Oksanen (paremal) koos kolleeg Heidi Ojalaga 2015. aastal Tampere tugiteenuste messil „Üksi ja koos" seksuaalharidusprojekti tutvustamas. Projekt viidi ellu koostöös paljude koostööpartneritega. Erakogu

dub puudulik seksuaalharidus, on nad veel haavatavamad.

Koolituspäeva juurde kuulusid ka praktilised töötoad. Selleks olid lektoril kaasas näitlikud õppevahendid, mis olid samuti toodetud projekti raames ja mida ta julgustas osalejaid kasutama.

Oleme tänulikud koolitajale, kes jagas meiega oma kogemusi ning pani meid mõtlema, kuidas saaksime Eestis autismispektri häirega noori seksuaalhariduse osas paremini toetada.

Mari Peets ja Aet Urbas
Tallinna ja Harjumaa Autismiühingu juhatuse liikmed

Õpikut saab tellida Soomest

Jonna Oksanen tõi koolitusele kaasa ka kohvritäie oma raamatuid ja õppematerjale, nii soome- kui ka ingliskeelseid. Kuna need leidsid endale kiiresti omanikud, uurisime Soome Autismisihtasutusest, kas trükiseid on võimalik neilt juurde osta.

Selgus, et raamatuid saab tellida sihtasutuse kodulehelt www.autismisaatio.fi. Avalehe ülemises ääres tuleb klikkida rohelisele klahvile „Verkkokauppa" (veebipood). Valides vasakust menüüst „Kirjallisuus" (kirjandus), avaneb hulk raamatuid, mille hulgast leiabki koolitusel kõneldud seksuaalhariduse alased materjalid, sealhulgas ingliskeelse põhiraamatu. Hind on 8–12 eurot, millele lisandub postikulu. Põnevat autismialast kirjandust soome ja ka inglise keeles on seal veelgi.

Aet Urbas: see oli vaid sissejuhatus

Koolituse toimumise järel uurisime Aet Urbaselt, kuidas ettevõtmine õnnestus ja millised on plaanid selle teemaga edasi minemiseks.

Koolituspäev oli tema sõnul vaid sissejuhatus sellesse suurde teemasse. „Ega ühe päevaga ei saa anda laiale kuulajaskonnale väga detailseid juhiseid, kuidas noori täpselt õpetada ja nõustada. Selleks on vaja juba täiendavat ja põhjalikumat koolitust. Jonna ka arvestas seda, et osa kuulajate jaoks on teema täiesti uus, ning alustas autismile omaste kirjelduste andmisest selles kontekstis," rääkis ta Puutepunktidele.

Kui palju inimesi koolitusel osales?

Osalejaid oli 55. Neist üle poole olid autismispektri häirega laste emad-isad või muud pereliikmed, ülejäänud olid spetsialistid. Aga oli ka neid, kes registreerimisel paigutasid end „muu" alla ehk siis pidasid ennast lihtsalt huviliseks.

Kas esindatud olid ka autismispektri häirega noored/täiskasvanud ise?

Kahjuks mitte või siis nad ei registreerinud ennast nii.

Mida plaanite edasi teha? Kas keegi hakkab koolitama koolitajaid? Kas üritate õppematerjalid teha kättesaadavaks eesti keeles?

Ühingu plaanid on järgmised. Esiteks võtta plaani nüüd juba põhjalikum ja väga praktiline koolitus Jonna Oksaneni vahendusel autismispektri häirega laste ja noortega tegelevatele spetsialistidele, kus nad saavad õppida, kuidas juhendada noori õigesti, mil moel koostada õppevahendeid jne. Korraliku koolituse tegemine nõuab ressurssi, aga me hakkame seda otsima. Teiseks on materjalid vaja kõigepealt tõlkida. Teemaga võime ju tutvust teha soome ja inglise keeles, aga seda rõhutasid osavõtjad meile ka tagasisides, et tegelikult on ikkagi vaja korralikke eestikeelseid õppematerjale.

Küsinud Tiina Kangro

Sotsiaalvaldkonna *start-up*'id, kus te olete?

11. veebruarini saab taotleda SA Innove kaudu toetust innovaatiliste lahenduste väljatöötamiseks, mis parandaksid puudega inimeste ja nende lähedaste toimetulekut.

Taotlusvooru eelarve on 2 miljonit eurot. Väikseim toetus, mida küsida saab, on projekti kohta 50 000 eurot, suurim 300 000 eurot. Osalema oodatakse nii omavalitsusi, riigiasutusi kui ka eraettevõtteid ja kodanikuühendusi. Kui projekti esitab omavalitsus, tuleb arvestada, et omaosalus peab olema vähemalt 15 protsenti projekti eelarvest, teistel vähemalt 45 protsenti.

Toetust saab kasutada uudsete teenuste või toodete väljatöötamiseks, katsetamiseks ja kasutusele võtmiseks. Need ei pea olema IT-lahendused, vaid rahastus on võimalik saada ka uutmoodi ja nutikalt korraldatud teenuste või toodete arendamiseks. Sotsiaalministeerium loodab, et suurimat abi saavad taotlusvoorust omastehooldajad.

Projekte rahastatakse Euroopa sotsiaalfondi vahenditest. Vaata lisainfot Innove kodulehelt www.innove.ee/eurotoetused/taotlejale/pohitoetus.

Ühingud, 400 000 eurot on teie jaoks saadaval!

Riik jagab erivajadustega inimeste organisatsioonidele järgmise aasta projektide elluviimiseks täiendavad 400 000 eurot. Taotlused tuleb esitada Eesti Puuetega Inimeste Fondile 11. jaanuariks.

Sellest rahast on organisatsioonidel võimalik saada toetust investeeringuteks, hoonete renoveerimiseks, ligipääsetavuse parandamiseks või energiatõhususe suurendamiseks. Toetust saab taotleda ka ostudeks, mis aitavad parandada teenuste kvaliteeti, eraldi tähelepanu on pööratud invaspordivahendite soetamisele.

„Puudega inimeste organisatsioonid on kodanikuühiskonna oluline osa. Olen kindel, et riigi toetus hoogustab esindus- ja huvikaitsetöö arengut ning organisatsioonidel õnnestub oma tegevusse kaasata järjest enam inimesi," selgitas Eesti Puuetega Inimeste Fondi juhataja Eero Kiipli, miks riik ühingutele täiendavat raha jagab.

Lisainfot saab Eesti Puuetega Inimeste Fondi kodulehelt www.epifond.ee või meiliaadressil epifond@gmail.com. Lisaks on erivajadustega inimeste organisatsioonid saanud igal aastal riigilt hasartmängumaksu nõukogu kaudu tegevustoetust pea miljon eurot. Allikas: sm.ee

ISSN 2228-1312
SAAJA AADRESS:

Viimsi Raamatukogu
Kesk tee 1 Haabneeme Viimsi vald
74001 Harjumaa
Perioodika 01

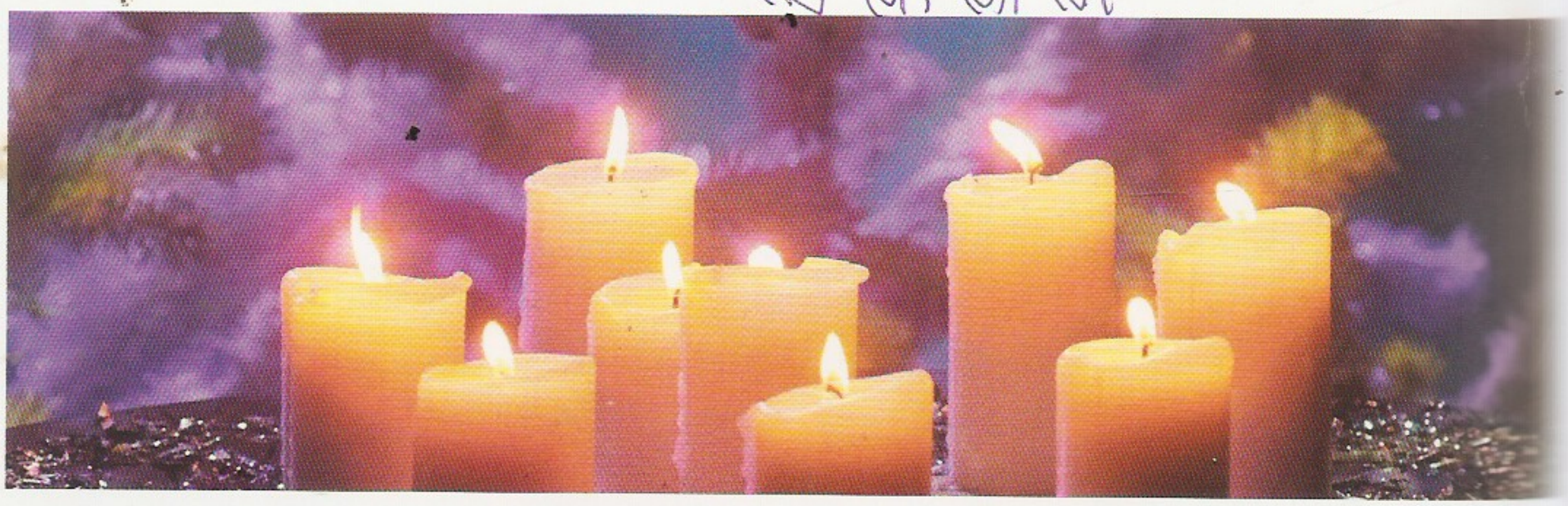

„Jõulutunnel“ toetab haruldasi haigusi põdevate laste ravi

Eestis põeb haruldasi haigusi hinnanguliselt ligi 110 000 inimest, neist kolmveerand on lapsed. Haruldased haigused on need, mida esineb vaid vähestel, mistõttu on nende avastamine ja raviprotsess raske katsumus nii lapsele kui ka ta vanematele. Lisaks keerulisele ravile seisavad pered tihti silmitsi rahaliste piirangute ja riikliku toetuse puudumisega. Seetõttu teebki „Jõulutunnel“ tänavu koostööd Tartu ülikooli kliinikumi lastefondiga, kes on haruldast haigust põdevate laste peredele sageli viimane õlekõrs.

ANNETUSTELEFONID ON JUBA AVATUD

Helistades 900 7701, annetad 5 eurot
Helistades 900 7702, annetad 10 eurot
Helistades 900 7703, annetad 25 eurot

Telefonid jäävad avatuks 30. detsembri südaööni

Annetusi saab teha ka ülekandega SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefondi annetuskontole EE682200221015828742 (märksõna: Jõulutunnel)

Telesaated on eetris 23. detsembril kell 20.45 ja 25. detsembril läbi kogu päeva. Saatejuhid on Anna ja Kristjan

KUI SAAD AIDATA. Või kui tead kedagi, kes saab:

MTÜ Puutepunktid

arveldusarve EE452200221053907379

MTÜ Puutepunktid on riiklikus tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirjas.

Seda ajakirja toetasite teie!

MTÜ Spordiklubi Meduus, Merike Toomet, Sander Saat, Evi Johanson, Ingrit Haavistu, Mar Selirand, Maarja Helimets, Ere Tött, Lenne Rätsep, Anne Reva, Marilin Prants, Lilia Tihane, Me le Aas, Ülle Väina, Küllike Lain, Maria Praats, Ago Laiksoo, Jane Mõtsar, Mari Peets, Raili Ves Kaja Linder, Jaanika Hanschmidt, Merle Lints, Sigrid Kristin, Karolina Antons, Kalev Märten Heili Talts, Leelo Märtens, Evelin Peda, Krislin Padjus, Õnnela Metsaorg, Karmo Kuri, Heldi Käär, Ege Vonbret, Anne-Mari Rebane, Alo Suursild, Maris Luik, Tarmo Leheste, Kreet Oja Ülle Allika, Chris-Helin Loik, Pille Uga, Pille Kraas, Johanna Kraas, Maret Kivisaar, Gerly Kine Ülle Alt, Maido Proosa, Ene Eigo, Heli Tenslind, Mare Mustimets, Ulvi Mellis, Silvi Jänes, Mar Nuut, Lea Kermas, Lea Kallas, Julia Abiševa, Ande Etti, Imbi Suun ja Ursi Joost. Teie annet test kogunes novembrikuus ajakirja jaoks 635,50 eurot. Suur tänu kõikidele!

Ajakirja väljaandmist toetavad ka

HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU
EESTI HOOLDAJATE LIIT
TENA
TARTU ÜLIKOOLI KLIINIKUMI Laste fo